

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת וארא • כ"ז בטבת התשע"ט

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

התקשרות

אירעו

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת השבוע
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בטבת ה'תשע"ט - ה' בשבט ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בטבת	הלכות תרומות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' ביאת המקדש פרק ז.	מ"ע קכו. קכט.
ש"ק	כ"ח בטבת	פרק ד-ו.	פרק ח.	מל"ת קנד.
א'	כ"ט בטבת	פרק ז-ט.	פרק ט.	מל"ת קלג. קלד.
ב'	א' בשבט	פרק י-יב.	הל' איסורי מזבח... בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קלה. קלו.
ג'	ב' בשבט	פרק יג-טו.	פרק ב.	מל"ת קלז.
ד'	ג' בשבט	הלכות מעשר... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מ"ע קכז.
ה'	ד' בשבט	פרק ד-ו.	פרק ד.	מ"ע קכז.
ו'	ה' בשבט	פרק ז-ט.	פרק ה.	מ"ע קכז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעה החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ז בטבת	5.25	4.37	5.47	6.50	9.12	11.46	12.16	4.48.9	5.15
ש"ק, כ"ח בטבת	5.25	4.37	5.47	6.50	9.12	11.46	12.16	4.49.7	5.16
א', כ"ט בטבת	5.25	4.37	5.48	6.50	9.13	11.47	12.17	4.50.5	5.17
ב', א' בשבט	5.25	4.37	5.48	6.50	9.13	11.47	12.17	4.51.3	5.18
ג', ב' בשבט	5.26	4.37	5.48	6.50	9.13	11.47	12.17	4.52.1	5.19
ד', ג' בשבט	5.26	4.38	5.48	6.50	9.13	11.48	12.18	4.53.0	5.19
ה', ד' בשבט	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.48	12.18	4.53.8	5.20
ו', ה' בשבט	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	4.54.7	5.21

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וארא	4:13	5:29	4:27	5:30	4:16	5:28	4:31	5:32
בא	4:19	5:34	4:33	5:36	4:22	5:33	4:37	5:38

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

העבודה חודש שבט: הפצת היהדות בשבעים לשון

בראש־חודש החל משה רבינו לבאר את התורה בשבעים לשון – וזה עניינו של בעל ההילולא דעשירי בשבט – להפיץ את התורה לכל אחד ואחת מישראל. אין להמתין עד שהיהודי ילמד לשון־הקודש או אידיש. • נתנית הכוח מתחילה כבר בשבת מברכים חודש שבט. • הקריאה של חומש שמות עוסקת בעניין הגלות, אבל מתוך כך מגיעים לגאולה. • הסתלקות בפנימיות איננה ירידה אלא עלייה. • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א

כאשר מדברים אודות כללות העבודה הקשורה עם יום העשירי בשבט, יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר, היינו, כללות ההליכה בדרכיו אשר הורנו

הנה אף־על־פי שבעניין זה ישנם ריבוי עניינים, כמבואר במאמרים ושיחות ומכתבים דכ"ק מו"ח אדמו"ר – "מעשים טובים" לשון רבים (כשם שישנם רמ"ח מצוות עשה כו') – אף־על־פי־כן, ידע איניש בנפשיה שכאשר יתבונן בעניינים המבוארים במאמרים ושיחות ומכתבים דכ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לכללות העבודה, וההתבוננות תהיה אדעתא דנפשיה – הרי בוודאי שיגיע למסקנה הנכונה באיזה עניין עליו להתחיל את עבודתו.

והדיוק בזה – באיזה עניין עליו להתחיל את עבודתו – כי סוף־כל־סוף צריכה להיות בכל העניינים, באופן ד"קומה שלימה", אלא שהחילוק הוא רק בנוגע לסדר העבודה, קדימה ואיחור כו', היינו, באיזה עניין עליו להתחיל את עבודתו,

ובאיזה עניין להמשיך לאחרי־זה וכו'.

וכמובן שסוף־כל־סוף צריכה להיות עבודתו באופן דקומה שלימה – כי כאשר עבודתו אינה בתכלית השלימות (קומה שלימה) – הנה לא זוהי הכוונה שבירידת נשמתו למטה, דהרי כללות עניין העבודה היה גם בהיות הנשמה למעלה, אלא ששם לא הייתה העבודה בתכלית השלימות, ולכן ירדה הנשמה למטה – כדי להגיע לאופן העבודה דתכלית השלימות.

וכאשר מגיע שבת מברכים חודש שבט, שאז ישנה נתנית כוח בנוגע לעבודה בעניינים אלו שתבע בעל ההילולא דיו"ד שבט – הרי זה זמן מסוגל ביותר לקבל החלטות טובות בנוגע לכל עניינים אלו, ובאופן שההחלטות יקויימו בפועל ממש.

ב

בין העניינים שתבע בעל ההילולא דיו"ד שבט – ישנו עניין מיוחד השייך לר"ח שבט. • הביאור בזה:

בר"ח שבט, "בעשתי עשר חודש באחד לחודש", "הואיל (התחיל) משה באר את התורה הזאת". ועניין זה נמשך כל חודש שבט, ונמשך גם בחודש אדר, עד שבעה באדר – שאז היה המאורע ד"וילך משה גו' בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", "היום מלאו ימי ושנותי".

ועל-פיזה מובן שיחודו של חודש שבט מתבטא בכך – שבכל ימי החודש מודגש ביותר כללות העניין דלימוד התורה – "באר את התורה הזאת". וזוהי המעלה דחודש שבט לגבי שאר החודשים הקשורים עם מעלת התורה, ולדוגמה: חודש סיוון, שבו ניתנה התורה; חודש אייר, שבכל יום בחודש זה מקיימים את מצוות ספירת העומר, שכללות עניינה הכנה למתן תורה, ועל-דרך-זה בשאר חודשי השנה – שבנוגע לחודש שבט מדגישה התורה (תורה שבכתב, שאפילו הצדוקין מודים בה) שאז "הואיל משה באר את התורה הזאת", היינו שבכל יום ויום מימי חודש שבט מודגש ביותר כללות העניין דלימוד התורה.

ועניין זה מודגש גם בגאולתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא – כידוע שלקראת חגיגת י"ב תמוז הראשונה נתן את המאמר ד"ה עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, זאת אומרת: לא מספיק לימוד התורה לעצמו, אלא לימוד התורה צריך להיות באופן ד"עשרה שיושבין ועוסקין בתורה" – לימוד עם הזולת, ובכל מקום שידו מגעת.

ונוסף לזה:

על-הפסוק "הואיל משה באר את התורה הזאת", מפרש רש"י: "בשבעים לשון פירשה להם". ועל-דרך-זה מפרש רש"י על הפסוק "באר היטב" "בשבעים לשון". וכידוע שהגימטרייה דתיבת "היטב" במספר אחורי (ה"א יו"ד, ה"א יו"ד טי"ת, ה"א יו"ד טי"ת בי"ת) היא – שבעים.

וזוהי השייכות המיוחדת לכללות עבודתו של בעל ההילולא דיו"ד שבט כידוע גודל ההשתדלות דבעל ההילולא בהפצת התורה בשבעים לשון, כדי שגם אותם יהודים שאינם מכינים לשון הקודש יוכלו ללמוד את התורה.

ותירה מוז: ההשתדלות דכ"ק מו"ח אדמו"ר (בעל ההילולא) בהפצת התורה בשבעים לשון, הייתה

(1) תבוא כז, ח.

לא רק בנוגע לענייני התורה שבהם מדובר אודות ההנהגה במעשה בפועל, אלא גם בנוגע למאמרי חסידות שלו, שבהם ישנם רזי תורה, ואפילו רזין דרזין – כי גם עניינים אלו צריכים להגיע לכל אחד ואחת מישראל, גם כאשר נמצא עדיין במעמד ומצב שאינו מבין לשון הקודש.

זאת אומרת: אין לחכות עד שפלוני ילמד ויבין לשון הקודש, ואז יוכלו ללמוד אתו את העניינים דפנימיות התורה בלשון הקודש, או בלשון שבו נאמרו הדברים (אידיש).

[למרות שיש מעלה יתירה בלימוד העניין בלשון הרב, מה-שאין-כן כאשר מתרגמים זאת בשבעים לשון – שאין זה בדומה ללשון הרב, וכנראה בפועל – "מעשה רב"],

אלא צריכים לתרגם עניינים אלו בשבעים לשון, כדי שגם אותו יהודי שעדיין אינו מבין לשון הקודש, יוכל ללמוד עניינים אלו בשפה השגורה בפיו.

וזוהי ההוראה הנלמדת מאופן עבודתו של בעל ההילולא דיו"ד שבט – הפצת התורה בכל האופנים האפשריים, "בשבעים לשון".

ג

וזוהו כללות העניין דשבת מברכים חודש שבט – שבו נמשכת ברכה והמשכה ונתינת כוח בנוגע לכללות העבודה על-פי הוראותיו של בעל ההילולא דיו"ד שבט, ובמיוחד – בנוגע לעניין הקשור עם ר"ח שבט – הפצת התורה "בשבעים לשון".

ומאחר שהנתינת כח על כללות עבודה זו נמשכת ביום השבת – מובן, שבזה נכלל הנתינת כח שהעבודה תהיה באופן העבודה דיום השבת – מתוך תענוג, "כל מלאכתך עשויה".

דהנה, אף-על-פי שביום השבת "כל מלאכתך עשויה", מובן שגם ביום השבת ישנו כללות העניין דעבודת ה', כי "אני נבראתי לשמש את קוני", זאת אומרת, שבכל רגע שמציאותו קיימת, הן בימי החול והן ביום השבת, הרי כל מציאותו היא אך ורק – "לשמש את קוני";

אלא העבודה דיום השבת היא באופן נעלה יותר מאופן העבודה דימי החול, והעילוי הוא באופן שבאין ערוך – "המבדיל כו' בין יום השביעי לששת ימי המעשה", היינו, לא רק כמה פעמים ככה, אלא

באיכות אחרת לגמרי.

והעבודה דיום השבת היא – וקראת לשבת עונג", היינו, שיהודי מוסיף וממשיך תענוג ביום השבת. וכללות עניין התענוג שבעבודת יום השבת הוא בנוגע לכל ענייני השבת – החל מעבודת התפילה (שלכן אין אומרים תחנון ביום השבת כו'), ועד

בעל ההילולא (דיו"ד שבט) – מצד הנתנית כחד יום השבת בכלל, ובפרט בשבת מברכים שבו נמשכת ברכוהו המשכה בנוגע לכל ימי החודש (כנ"ל ס"ד), ובפרט בשבת מברכים חודש שבט, שבעשירי בו חל יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר, ובשבת מברכים חודש שבט גופא – בזמן ד"רעווא דרעוויין".

ההשתדלות דכ"ק מו"ח אדמו"ר (בעל ההילולא) בהפצת התורה בשבעים לשון, הייתה לא רק בנוגע לענייני התורה שבהם מדובר אודות ההנהגה במעשה בפועל, אלא גם בנוגע למאמרי חסידות שלו, שבהם ישנם רזי תורה, ואפילו רזין דרזין

...ויש לקשר את עניין ההסתלקות וההילולא עם כללות ספר שמות – שהרי יום ההילולא חל לעולם בזמן שלומדים ספר שמות – ובאופן שלכל לראש באה פרשת שמות, שבה מדובר אודות עניין הגלות, ולאחר־יזה באה פרשת וארא, שבה מדובר אודות הגאולה.

והביאור בזה: חומש שמות בא לאחר חומש בראשית. והחילוק ביניהם: חומש בראשית נקרא בשם "ספר הישר", לפי שבו מסופר אודות עבודת האבות, שנקראו "ישרים". ואילו בחומש שמות מסופר אודות ירידת בני־ישראל לגלות – "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", וכמסופר בארוכה אודות קושי השיעבוד כו'.

והנה, כללות עניין ה"שמות" מורה על עניין של גלות – דהנה, עניין השם שייך רק כאשר ישנו מציאות של זולת, כי כאשר האדם נמצא לבדו, אין לו צורך בשם, וכל עניין השם הוא רק כדי שהזולת יקרא לו בשמו.

ועל־דרך־זה למעלה: כאשר אור־אין־סוף היה ממלא את כל מקום החלל, לא שייך כללות עניין השמות, כי אין מציאות של זולת מלבד אור־אין־סוף. והעדר עניין השמות בדרגא זו אינו עניין של חסרון חסידות, אלא אדרבה: טעם הדבר הוא

לעניינים גשמיים – סעודת שבת, וכיוצא בזה. וזהו הקשר עם ההתוועדות דשבת מברכים – על־פי תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר – הקשורה עם סעודת שבת.

ובפרט כאשר ההתוועדות נערכת לאחר חצות היום, בזמן הנקרא "רעווא דרעוויין" (תכלית העילוי בתענוג דיום השבת) – שזהו זמן עריכת ההתוועדות על־פי תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

דהנה, תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר היא – לערוך התוועדות בשבת מברכים לאחר התפילה (והקידוש). והרי כ"ק מו"ח אדמו"ר ידע שההולכים בדרכיו לא יגמרו להתפלל מוקדם בבוקר ("פאר־טאג") – כי לאחר כל ההכנות הדרושות לעבודת התפילה, לימוד החסידות, התבוננות וכו', הלוואי שיגמרו להתפלל עד זמן תפילת המנחה – "רעווא דרעוויין". ומאחר שזמן ההתוועדות הוא לאחר התפילה, מובן, שזהו בזמן ד"רעווא דרעוויין".

T

על־פי־זה מובן גודל העילוי שבהתוועדות דשבת מברכים חודש שבט – שזהו זמן מסוגל לקבל על עצמו החלטות טובות בנוגע להליכה בדרכיו של

וזהו גם כללות עניין ההסתלקות וההילולא: כללות ההסתלקות היא (בגלוי) עניין של ירידה כו', ולכן, ישנו העניין דאמירת קדיש, וכיוצא בזה. אבל פנימיות התורה מגלה את הפנימיות והאמת שבזה – שאין זה עניין של ירידה חסוּשלוּם, אלא אדרבה: "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", כנ"ל (ס"בג) בארוכה. ועד שזוכים לתכלית העילוי שבזה – כאשר יקויים הייעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר", לעתיד לבוא. וההכנה לזה היא – מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, באופן ד"וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב", היינו, כאשר עבודת בני ישראל היא בדוגמת אופן עבודת האבות – שהרי "מעשה אבות סימן לבנים".

(משיחת שבת פרשת וארא תשמ"ב – תורת מנחם תשמ"ב כרך ב' עמ' 276)

מפני היות כל מקום החלל ממולא באור־אין־סוף. וכל זה – אפילו כאשר מדברים אודות אור־אין־סוף כפי שממלא את כל מקום החלל, שזהו כבר דרגא מסויימת בסדר השתלשלות, ועל־אחת־כמה־ווכמה בדרגות שלמעלה מזה.

ועל־פי־זה מובן שכללות עניין ה"שמות" מורה שישנו מציאות של זולת, ולכן, עצם העניין שישנו מציאות של זולת – הרי זה עניין של גלות.

והנה, אף־על־פי שהמעמד ומצב דגלות הוא עניין של ירידה – הרי ירידה זו צורך עלייה, היינו, שדווקא על־ידי ירידת הגלות באים לתכלית העילוי הנפעל בעת הגאולה.

ויתירה מזו: בפנימיות העניינים – הרי ירידת הגלות עצמה היא עניין של עלייה, אלא שבגלוי הרי זה מתבטא בעת הגאולה. ולכן, פרשת וארא המדברת אודות עניין הגאולה, שייכת גם לחומש "שמות" (שעניינו גלות), כי הפנימיות דירידת הגלות היא – העילוי שיהיה בעת הגאולה.

סיכום

לקיים התוועדות בשבת מברכים לאחרי התפילה. התוועדות בשבת זו היא זמן מסוגל לקבל על עצמו החלטות טובות בנוגע להליכה בדרכיו של בעל ההילולא.

יש לקשר זאת עם חומש שמות, שיום ההילולא חל בזמן שלומדים חומש שמות: עניין השמות מורה על מציאות של זולת נפרד, וממילא מרמז לעניין הגלות, שכן אור־אין־סוף אינו ממלא את מקום החלל כולו.

ואולם דווקא על־ידי הירידה בגלות מגיעים לגאולה, וזה גם העניין הפנימי של ההסתלקות וההילולא: פנימיות התורה מגלה שההסתלקות היא איננה ירידה חסוּשלוּם, אלא "יתיר מבחיוהי", עד שזוכים ל"הקיצו ורננו שוכני עפר" בפועל ממש.

לקראת יו"ד שבט צריך לחזק את ההליכה בדרכיו של בעל ההילולא – כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, ואף שיש ריבוי עניינים, יש להתחיל את העבודה בעניין מסויים.

ייחודו של חודש שבט, הוא בכך שבו מודגש עניין לימוד התורה בכל יום ויום, שהרי בראש־חודש שבט "הואיל משה באר את התורה הזאת" – והביאור נמשך עד ליום פטירתו ב' באדר.

על הפסוק "הואיל משה באר את התורה הזאת" מפרש רש"י: "בשבעים לשון". זו הייתה עבודתו של בעל ההילולא, להפיץ את התורה לכל אחד ואחת מִישראל, גם אם אינו מבין לשון הקודש או אידיש.

נתינת הכוח לעבודה זו נמשכת ביום השבת, שעניינו הוא המשכת תענוג על־ידי היהודי בכל ענייני השבת. בעניין זה ישנה תקנת בעל ההילולא

אמונה מעל הטבע

כל רגע בגלות הוא הכנה לגאולה

הגאולה ממצרים בפועל – היא בפרשת בא, שבה נאמר "בעצם היום הזה יצאו גו' מארץ מצרים". ולפני זה באה התחלת הגאולה – בפרשת וארא, שבה מסופר אודות המכות, והרי כשהתחילו המכות בטלה עבודה מאבותינו במצרים.

ועוד לפני זה – בתחילת הפרשה – נאמר "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'", שזוהי ההודעה (וההתחלה) על הגילוי דשם הוי' דלעילא, שקשור עם הגאולה מגלות מצרים, שהיא גם ההתחלה לגאולה האמיתית והשלימה, עליה נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים וגו'".

ולאחרי זה באה פרשת בשלח [...]

וידיעת עניין זה (שהגלות עצמה גורמת העלייה של הגאולה) פועלת שיהיה קל יותר כשנמצאים עדיין בגלות:

לא זו בלבד שיודעים שבודאי יצאו מהגלות, אלא יתירה מזה – שיודעים שכל רגע שנמצאים במעמד ומצב של גלות, מהוה הכנה והכשרה ליציאה מן הגלות אל הגאולה. ובמילא, מסתכלים על כל רגע בגלות – לא כמו רגע בגלות, אלא כמו רגע של הכנה לגאולה.

וההסברה בזה – שבכל פעולה שיהודי עושה בכל יום ויום במשך שהותו בגלות, הרי הוא מאיר עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, ובמילא הרי הוא מברר ומזכך עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, עוד חלק מקליפת נוגה כו', שעלידי זה פועלים את תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעולם הזה הגשמי, כמבואר בארוכה בתניא. וכיוון שכן, הרי מובן שצריכים להסתכל על כל רגע שבו מוכרחים עדיין להיות בגלות – לא כמו רגע של גלות, אלא כמו רגע של הכנה והקדמה לגאולה. ואז, נקל יותר להתמודד עם קשיי הגלות ולעבוד עבודתו כדבעי.

זאת ועוד – שהעבודה היא באופן שהאדם מרגיש את עצמו ל"בן חורין" ("ער איז שוין ניט אין גלות"), והיינו, שהנשמה היא במעמד ומצב של חירות, ועבודתו בגלות היא כמו "בן חורין" שצריך להוציא מישהו אחר שנמצא עדיין בשבייה.

ועניין זה מתבטא באמונה בביאת המשיח שיבוא בכל יום – לא אמונה בדרך מקיף, אלא אמונה שחודרת בכל כוחות נפשו בדרך פנימי, ואמונה זו גופא מוציאה אותו מהגבלות של הגלות, ובמילא יכול לעבוד עבודתו מבלי להתחשב במיצרים וגבולים שמצד הגלות.

– וזהו הביאור בפתגם המקובל בשם הבעל-שם טוב, שכל אחד מישראל יכול לחצות נהר על גבי מטפחת ("דורכשווימען אַ טייך מיט אַ פּאַטשיילע"), אלא שצריך להאמין בזה. והיינו, שכאשר האמונה היא (לא בדרך מקיף, אלא) בדרך פנימי, מעמידה היא את האדם כולו, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, במעמד ומצב שלה (של האמונה), ואז, לא ייפלא שהוא מושל על הטבע, כיוון שמציאותו היא למעלה מהטבע, וכל מציאות הטבע לא נברא אלא בשבילו, כמאמר רז"ל "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית", וכיוון שעניין "נקראו ראשית" הוא אצלו בגילוי, פועל הוא כל מה שצריך לפעול באין מפריע.

(תורת מנחם ה'תשי"ד כרך יא, עמ' 40-42)

ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי־מנשה לאופר

בדרכו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב

הרבי לימד זכות על יהודים אך נזהר שלא לתת גושפנקא למעשים בלתי רצויים ותופעות שליליות נגדם נלחם מתוך אהבת ישראל • הזהירות הרבה בה נקט הרבי – לשון חיובית ונקיה – בדיבורים וכן בכתב

”כפירוש ר’ לוי יצחק מברדיטשוב”

”הראנו הוי’ חסדך וישעך תתן לנו”: ישראל מבקשים מהקב”ה – ובודאי שהקב”ה ממלא בקשתם – ”הראנו הוי’ חסדך”, היינו, שחסדו של הקב”ה יומשך ויתגלה ”תיכף בתחלת המעשה” – כפירוש ר’ לוי יצחק מברדיטשוב (קדושת לוי פ’ ואתחנן (פד, ב). וראה גם שם ר”ה צג, ד – הובא ב”מקדש מעט” לתהלים עה”פ).

– כך הסביר הרבי במהלך ”יחידות” שהתקיימה בכ”ו ניסן תשמ”ו (’התוועדיות תשמ”ו’ כרך ג’ עמ’ 219).

[ראה עוד: גליונות סב; ריג; רפז עמ’ 15:12; תכט עמודים 14-9].

”לימוד זכות” כן; הענקת הכשר לבלתי רצויים – לא!

בשנת תשי”ד קיבל הרבי מכתב מיהודי שסיפר לו על דיבורים בשעת התפילה.

תחילה (’אגרות קודש’ כרך ח’ עמ’ נו) הזדהה הרבי עם חומרת הדבר ”הנה ידוע עד כמה צווחו קמאי [=ראשונים] בזה, זה משך כמה

דורות.”

אך בד בבד מזכיר הרבי את הסיפור שבילדותו שאל כ”ק אדמו”ר מוהרי”צ את אביו מוהרש”ב ”מפני מה נברא האדם בשתי עינים, ויענהו אביו אשר בעין דימין צריך להביט על הזולת בעין יפה, ובעין שמאל על התאוות דעולם הזה.”

והמסקנא מסיפור זה:

ובהביא בחשבון שאצלם הנה כל תפלה היא באמצע העסק ועיני עולם־הזה ובכל זה [=זאת] מפסיקים ונותנים משך זמן להתפלל לפני הקב”ה הנה זה גופא יגביר אצלם צד הטוב על צד השני ובמילא יתקרבו להדרכת תורתנו הקדושה גם בחיי היום יומיים.

להלן ממשיך הרבי:

מובן [=אשר] לא תמיד צריך להכריז על־דבר ענין זה שלא ישתמשו בו [כהענקת] מעין הכשר על הנהגה הנ”ל. אבל לעצמו צריך לדעת החשבון להביט בעין ימין, עין יפה, ורעיון הנ”ל מקיל בדבר.

דברים אלו מזכירים את הנהגתו של ר’ לוי יצחק מברדיטשוב – אותם הזכיר הרבי בהרחבה בהתוועדות מוצאי שבת קודש פרשת בשלח י”א שבט תשל”א (’תורת מנחם’ כרך סג עמ’ 149), לצד שוברים בצידיים:

בראות ר’ לוי יצחק יהודי משמן את גלגלי

הענין הרי לא עליך הרים יד (שגם אז – הרי מלתו אמורה בדברי רז"ל ע"ד מהותו של המרים יד על בן ישראל), כי בנידון דידן הרי גם הרים יד עלי.

ואסתימצי'לומר – בעיקרו עלי, ואתה אינך אלא שלוחי. וכמו שהנ"ל לא עשה עלי רושם להחליש העבודה בכלל, הרי תקותי חזקה שלא יפעול חלישות עליך בעבודתך, ואדרבה עוד תוסיף אומץ והתעוררות בזה, והשם יתברך יצליחך הצלחה גדולה, ועלידייזה יתוסף בכל המצטרך לך מנפש ועד בשר.

בברכה לבשורות טובות בכל הנוכרי לעיל.

הנה עפ"י דין תורתנו הקדושה – אמרז"ל רב מנגיד [היה מלקה] את מי שציער שלוחא דרבנן (קידושין יב, ב) והרמב"ם (הל' סנהדרין פכ"ה ה"ה) פסק שאסור לנהוג קלות ראש בשליח בית דין כו'. וראה מה שפסק הב"י בשו"ע (חושן משפט סימן ח הלכה ה) שאסור לנהוג קלות ראש בשליח ב"ד, והמציעו יש לב"ד רשות להכותו מכת מרדות. וביורה דעה (סימן שלד הלכה מג) שיש לנדותו.

ובשו"ת מהרי"ט (ח"ב יו"ד סימן כט) כתב יתירה מכך, שאפילו אם מבזה את השליח שלא בשעת שליחותו, וגם אם לא נגרם שום בזיון לת"ח המשלחו, משמתינן אותו וגדול עונו מנשוא. "ולאו דווקא שליח בית דין אלא כל שלוחו של ת"ח אף שאינו בית דין כמבואר בקידושין דף ע' עמוד ב'. ובליקוטים שבסו"ס מהרי"ל אות מד – על מי שפגע בשמש ששירת בחורים ו"אמר להחרים אותו על כל פנים על שהתריס בשמו הוא שהוא שליחותא דרבנן, וכל החבורה טרחו טורח גדול עד מאוד טרם חמת המלך שככה והצריך את הבחור ההוא להרבות פיוסים שימחול לו המשרת".

אבל הרבי, אוהבן של ישראל, לא עסק כלל בזה אלא רק בהגבהת רוחו של המוכה, והעיקר, שלא להחליש את עבודת הקודש בחינוך על טהרת הקודש!

דיבורו של נשיא הדור

דיבורו של כל אחד מישראל צריך להיות מחושב..

עגלתו בזפת ובשעת מעשה אומר קריאת שמע – נכנס לבית הכנסת ואמר כלפי הקב"ה: געוואלד! ראה איזה עם יקר יש לך! אפילו בשעה שמשמן את גלגלי עגלתו – אומר "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד!".

הרבי הדגיש:

אבל רלוי"צ מברדיטשוב לא נכנס לבית הכנסת ויצא בהכרזה: שמעו יהודים! אמירת ק"ש – לא נורא אם תעשה זאת בשעה שאתם משמנים את הגלגלים!

"לדון לכף זכות" ונד בבד למחות

בדומה לזה מצינו באיגרת מיום ח' סיון תשט"ז ('אגרות קודש' כרך יג עמ' קנב):

"ידוע שצריך לדון כלא'אחד ואחד לכף זכות ובפרט כשהמדובר אודות מנהג שלדאבוננו נתקבל מכמה וכמה משפחות. אבל על הנמצאים על אתר... למחות בזה ולעשות ככל האפשרי לשינוי המנהג (אותיות כו') האמור".

ועוד ניתן לשים לב:

הרבי נמנע מלכתוב את המלה "גהינם" והסתפק ב"כו[לי]". – ראה גם להלן בהמשך הרשימה.

"ואתה אינך אלא שלוחי... שלא יפעול חלישות עליך... ואדרבה"

במכתב של הרבי לאברך מאיר פרידמן ז"ל, [כפ] [חב[ד]], מיום א' מנחם-אב תשי"ח (צילומה הופיע – לאחרונה ב"מעשינו ועבודתינו" גליון א' עמ' 11):

הגיעתני שמועה מוזרה, אשר מי שהוא הרים יד עליך בקשר עם עבודתך בקדש חינוך עלי-טהרת הקודש עריכת הקיטנא.. וכפי שהודיעוני, הרי [=כוונתו של] המרים יד, כאילו קנא קנאת הקדש וכו'.

ובודאי לא נפל ח"ו רוחך עליך. כי בפנימי[ו]

סעיף א') במכתב לרבי שהשיב לו ('לקוטי שיחות' כך כד עמ' 343. לאחרונה נחשף והתפרסם צילום כתבי־יד־קדשו של הרבי:

בנוגע לצבע בגדי שבת (ויום־טוב) – מפורסם שיש לובשים לבנים, ויש – הפכים, ויש צבעונים (ומפורש בספרים הטעמים השונים טעמי כל אחד ואחד),

ואנו אין לנו אלא מנהג נשיא דורנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר.

למרות שהשאלה התייחסה לבגדים בצבע שחור נמנע הרבי מלכתוב זאת וכתב: "יש לובשים לבנים, ויש – הפכים".

יצוין, כי בתחילת המענה הקדים הרבי:

לשאלותיו בדין – יעשה כהוראת הרב בעירו שליט"א.

דוגמאות אלו מצטרפות להנהגתו של הרבי, עליהן הצבענו ברשימות רבות במדור זה [ותחילתן במאמר 'תיקוני לשון בלכסיקון' שפירסם כותב השורות ב'כפר חב"ד' גליון 284 (אדר"ח אייר תשמ"ז) עמודים 16-17].

נזכיר עוד דוגמאות שהובאו במהלך השנים.

ידועים דברי חז"ל: "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר".

במספר הזדמנויות, בכתב וגם בעל־פה, נקט הרבי "דברי תורה כו' עשירים במקום אחר" או "עשירים במקום אחד", ונמנע לכתוב עניים על דברי תורה.

לפחות פעם אחת ציין הרבי ל"רמב"ם הל' מצה פרק... הלכה...", ולא כפי השם המקובל "הלכות חמץ ומצה".

הרבי הזכיר את הפסוק "אמין לכל דבר", שנדרש בחז"ל על משה רבינו, אך השמיט את מילת הפתיחה ("פתי").

"עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב" – השמיט את המילים שקדמו לכך ("תחת אשר לא").

דיבור הראוי הוא במיעוט ביותר (כמבואר בפירושי־המשניות להרמב"ם אבות פרק א' משנה יז), ובפרט אצל אדם שממנו יראו וכן יעשו.

כך מתבטא הרבי בהתוועדות יום ב' דחג השבועות תש"ל ('תורת מנחם' כרך ס' עמ' 379). ובל"ג בעומר של אותה שנה אמר הרבי (שם עמ' :247):

על־פי חסידות צריך לדבר (לא בצד השלילי, אלא) בצד החיובי. ולכן... עוד לפני שמתחילים לתקן משהו – צריך להיות ענין של שלום ואחדות".

בי"ט כסלו תשל"א (תורת מנחם כרך סב עמ' 353) ציטט הרבי את הפסוק ממגילת אסתר שנאמר במגילה בנוגע לגוים: "אם... החילות לנפול לפניו" (אסתר ו, יג) – אך נמנע מלהזכיר את המשך הפסוק, שמדבר על נפילה כפולה. וביטויים נוספים (י"ט כסלו תשל"א – שם עמ' :363):

"לא רציתי להדפיס זאת, כי הענין שלי הוא להדפיס ברכות, ולא להדפיס ענין הפכי, ולכן [כדי לאפרושי מאיסורא] אמרתי לו את הדברים בעל־פה".

ובשבת פרשת בהעלותך תש"ל – תורת מנחם כרך ס' עמ' 466:

"לא רציתי לומר פסוק זה, כיון שברצוני לדבר רק בצד הטוב"

ולא רק בעל־פה – גם בכתב:

הרבי נמנע מלכתוב בגדי שבת "שחורים"

הרב א.ש. שיחי, נער מפתח־תקווה שהתקרב לחב"ד ביקש מהוריו שיקנו לו בגדי שבת כפי שלובשים תלמידי ישיבות חב"ד. אביו התנגד לכך בתוקף והראה לו דברים חריפים שכותב רבי חיים פלאג'י על הלובשים בגדים שחורים בשבת־קודש. הנער שאל את הרבי כיצד לנהוג אחרי שהעתיק את דברי ר"ח פלאג'י בספרו 'כף החיים' (סימן כח

פרשת וארא

ושמי ה' לא נודעתי להם (ו,ג)

סיבת שעבודם של בני־ישראל במצרים היתה כי הקב"ה רצה שיתגלה אליהם שם הוי' בשעת מתן־תורה [כדכתיב (דברים ה'): "פנים בפנים דיבר הוי' עמכם"]. לפיכך היו בני־ישראל זקוקים להקדמת זמן של סבל וייסורים, כי על־ידי זה נתעוררה בהם תשוקה עזה לצאת מאפלה לאורה, ואז נעשו ראויים להתגלות אור התורה [ובלשון רז"ל (ברכות ה'): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא על־ידי ייסורים... תורה וכו'"].

זהו שאמר הקב"ה למשה "ושמי הוי' לא נודעתי להם": אתה שאלת "למה הרעותה?". ובכן, דע כי סיבת הדבר היא רצוני לגלות לישראל את שם הוי', גילוי שלא זכו לו אפילו האבות.

(תורה אור פרשת שמות, דף נ, עמ' ב א)

מבואר בחסידות, שהאבות, אשר קדמו למתן־תורה, לא זכו לגילוי שם הוי', ואילו בני־ישראל זכו במתן־תורה לגילוי שם הוי' [כפי שנאמר בהמשך הכתוב, "לכן אמור לבני־ישראל אני הוי'... וידעתם כי אני הוי'"]. ויש לשאול, מכיוון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן־תורה, מה שייך אלינו העניין ד"שמי הוי' לא נודעתי להם" (והרי התורה היא נצחית)?

יש לומר, דאף־על־פי שבמתן־תורה נתגלה שם הוי', מכל־מקום כיוון שלעתיד־לבוא יתגלה שם הוי' באופן נעלה לאין־ערוך, כמבואר בחסידות, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מתן־תורה הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לאותו הגילוי שיהיה לעתיד־לבוא.

(ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 262)

והייתי לכם לאלוקים (ו,ז)

מדוע רק שם 'אלוקים' בא בנטייה של 'אלוקינו' (אלוקה שלנו)? ההסבר הוא כי לומר על ה' שהוא שלנו שייך רק כשכא בצמצום; והצמצום הוא בחינת שם אלוקים, כידוע.

(דבר זה נתגלה לרבינו הזקן נ"ע בחלום, בהיותו בכפר פיענע, סמוך להסתלקותו, והוא אמר על כך: "הקושיא – טובה, והתירוץ – פשוט...").

החידוש בפסוק זה – "והייתי לכם לאלוקים" – הוא, שהקב"ה הבטיח למשה רבנו שאף שם הוי' (הנזכר בפסוק שלפניו – "אמור לבני־ישראל אני הוי'") יתגלה ויאיר לנשמות ישראל כמו שם אלוקים, שהוא בבחינת אלוהה שלנו.

(אור התורה שמות, כרך א, דף ר"ג)

יצוום אל בני־ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני־ישראל מארץ מצרים (ו,יג)

לכאורה, מדוע כולל הכתוב את שניהם (בני־ישראל ופרעה) בציווי אחד של "ויצוום"? אלא יציאת מצרים והמופתים שקדמו לה, היו בכוחו של גילוי אלוהי – נגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם, וגילוי זה היה צריך להיות על־ידי משה ואהרן דווקא.

שני דברים מנעו גילוי זה: משה ואהרן – שהיו מופשטים מענייני העולם ומשום כך לא התאפשרה, לכאורה, הגאולה להיות עלידם, שכן היא קשורה בהתגלות אלוקית בתוך מצרים, כאמור. פרעה – שהתנגד לגילוי זה. מצידו היה מעדיף לשלח מיד את בני־ישראל, כדי למנוע את הצורך במופתים, ובלבד שלא תתגלה אלוקות בעולם (והסיבה שלא שלח מיד את בני־ישראל היא בגלל "ואני אקשה את לב פרעה").

הכתוב כאן מדבר בביטול שתי המניעות:

כנגד המניעה הראשונה נאמר "ויצוים אל בני־ישראל", 'ויצוים' מלשון צוותא וחיבור: הקב"ה קישר וחיבר את משה ואהרן אל בני־ישראל (והעולם). וכנגד המניעה השנייה נאמר "ויצוים... אל פרעה": הקב"ה חיבר את משה ואהרן ובני־ישראל אל פרעה, שיחזיקם אצלו ויסרב לשלחם. המטרה בכל זה היא: "להוציא את בני־ישראל מארץ מצרים" – לאחר שני הציווים (ההתקשרויות הללו), יהיה הגילוי האלקי של יציאת מצרים.

(מגיד דבריו ליעקב, סי' קעח, עמ' א'ג')

ואני אקשה את לב פרעה (ז,ג)

מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפניי שאין נחת רוח באומות עובדי כוכבים לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה ליבו, למען הרבות בו אותותיי ותכירו את גבורתי (רש"י)

מה הקשר בין "שהרשיע והתריס" ל"טוב שיתקשה לכו"? אם מגיע לו עונש – עליו להיענש, אך מדוע ליטול ממנו את כוח הבחירה?

אלא העונש הוא בדרך של "מידה כנגד מידה":

פרעה התריס כנגד ה' ואמר: 'מי ה' אשר אשמע בקולו' (שמות ה). הוא הצהיר בגאווה ובחוצפה שאינו מכיר במרותו של הקב"ה והוא חופשי לעשות ככל העולה על רוחו. על כן עונשו היה שנתקשה לכו, והראו לו מן השמים שאינו ברשות עצמו כלל וכלל, והוא נטול בחירה חופשית.

(לקוטי שיחות כרך 1, עמ' 63)

וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאר (ז,כה)

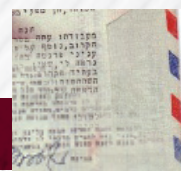
וימלא מניין שבעת ימים, שלא שב היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביע חודש ושלושה חלקים היה מעיד ומתרה בהם (רש"י)

לכל מכה הוקצב חודש, כך שנקבע מראש שברבע הראשון של החודש תהיה המכה, ובשלושת רבעי החודש האחרונים תהיה ההתראה. ויש לתמוה: הרי ההתראה היא הקדמה ואזהרה לקראת המכה הבאה, ומדוע הזמן שנקצב מראש הוא באופן שקודם תבוא המכה ורק לאחר מכן ההתראה?

והביאור: ההתראות לא היו לשם אזהרה ואיום בלבד על פרעה, אלא הן עצמן נועדו לצערו ולייסרו, בעצם הדבר שמשו מדבר דברים כאלה לפני פרעה מלך מצרים. ייסורים אלו גדולים יותר כאשר הם באים מיד לאחר המכה, וכך נשבר פרעה ונכנע ליבו עוד יותר.

מכאן הוראה בעבודת ה': יש לשבור ולהכניע, עד כדי ניצחון מוחלט, את ההתנגדות לקדושה. למען הניצחון פותח המלך ומבזז גם אוצרות כמוסים (כמוסבר במאמרי 'באתי לגני' ב'המשך יו"ד שבט', ששבת פרשת וארא היא ברוב השנים שבת מברכים החודש שבט), ולצורך ניצחון זה ניתנו האוצרות הללו לידי של כל יהודי, גם בתקופה החשוכה של עקבתא דמשיחא, כדי להביא את הניצחון המוחלט בגאולה השלמה.

(לקוטי שיחות כרך לא, עמוד 39)

אנ"ש, התעוררו ובואו!

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א ברוקלין, נ. י.
אל אנ"ש תלמידי התמימים וכל הקרובים
לחסידות וחסידים די בכל אתר ואתר, ה'
עליהם יחיו
שלום וברכה!

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ - הנני לעורר אודות מאמרו שנתן להדפיס ליום ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני - יו"ד
שבט תש"י.

אשר בטח תלמדו אותו בליל יום ההילולא.

ובלשון נשיאנו במכתביו (קונטרס ג, קונט' לו):

מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות
כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכנו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק
אבותינו רבותינו הק' צוקללה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבניי חייא ומזונא רויחא.

אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, התעוררו ובואו לחצרות ה', בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אל התפלה
ואל למודי השיעורים ברבים, והתועדו באהבת רעים לחזק את הלמודים בתמיכת לומדי תורה ועוסקים
בעבודת השי"ת.

אנ"ש ותלמידי התמימים, וכל הנוטלים חלק בדרכי החסידים והחסידות עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם
בניכם ובנותיהם, לקבל ברכת הוי' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת
לכם ולנו על ידי התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמיתים, ע"ד מכניסי רחמים, אשר
יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בעל ההילולא, וברוכים תהיו בבניי חייא ומזונא רויחא.

מנחם מענדל שניאורסאהן

(נדפסה בלקוטי שיחות חלק י"א ע' 216. אג"ק חלק ד' אגרת תתפד, סה"מ תשי"ז בתחילתו)

**מידי ערב נערכות
הכשרות מטבחים
ברחבי הארץ
על ידי פעילי
'מבצע כשרות'**

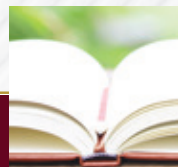
חסיד חב"ד! אנו זקוקים לך,
בכדי שנוכל לתת מענה
לכל בקשה

**בוא ליטול
חלק פעיל
ב'מבצע
כשרות'!**

חב"ד
אגודת חב"ד
אגף המבצעים

לפרטים והצטרפות:
053-330-9419 יענקי

הלכות ומנהגי חב"ד

יום ראשון

כ"ט בטבת – ערב ראש-חודש

בשיעור התהילים אומרים היום גם את השיעור של יום ל' בחודש³.
בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.
תקופת טבת⁴ – ליל ב' א' שבט, בשעה 10:30.

יום שני

ראש-חודש, א' בשבת

[מנהגי ראש-חודש פורטו בשנים עברו. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].
התוועדות: "ההתוועדות דסעודה שלישיית, שבת מברכים, ויומי דפגרא – בראשי חדשים ומועדי אנ"ש – צריכים להתקיים בבית-הכנסת"⁵.

(3) ספר המנהגים עמ' 19.

(4) ראה שו"ע אדה"ז סי' תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקור] בשעת התקופה (ומעט אח"כ מותר – ראה שו"ע רבינו סי' רו סי"ד). כמו"כ כ' שם בקשר למים שבשכונת המת (בית שמת בו וב' בתים הסמוכים). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא ברמ"א יו"ד קטז ס"ה, וצ"ע בששו"ע רבינו, חר"מ הל' שמירת גוף ונפש ס"ד (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק היו עמ' 1773. במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לשתיית מים והשמיט עניין זה. פרטים בהזירות זו נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' סי' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח ה'יום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ובלוח כולל-חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים.

בלוחות מופיעה השעה 4:30, והשעה האמורה בפנים היא בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות האמצעי, ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.
(5) היום יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' שלג

שבת-קודש פרשת וארא

כ"ח בטבת

שבת מברכים חודש שבט. השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.
מברכים החודש: המולד: יום ראשון, 11:13 ו 14 חלקים.

ראש חודש שבט ביום השני¹.

יום התוועדות. ההתוועדות – בבית-הכנסת.

"בשבת מברכים שבט צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא... ובפרט בהביטול וההתקשרות אל... "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד – מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור... שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש"².

אין אומרים 'אב הרחמים'.

היום, כ"ח טבת, הולדת הרבנית חנה ע"ה, אם המלכות, בשנת תר"מ.

(1) בה"א הידיעה – כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכך נהגו אצל הרבי. בסידור 'תורה אור' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה "(פלוגי)". בסידור תהלת ה' נדפס "ביום", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ועבודת ישראל, נדפסה גם תיבת "ביום" וללא ה"א הידיעה).
(2) ספר השיחות ה'תשנ"ב ח"א עמ' 266.

עבודה פנימית: ככל ראש־חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"⁶.

גילוי משיח: בראש־חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חזורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעלידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁷.

עניינו של ראש־חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשטותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁸ – זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁹.

ערבית: לפני שמונה־עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'¹⁰, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש־חודש¹¹), ונזכר אחר שאמר "ה"

של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹² של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל קזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום – מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹³.

ב'יעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹⁴ – "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹⁵.

שחרית: חצי הלל¹⁶, ואברהם זקן, זבדיה¹⁷, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח, א־טו): כהן – 'וידבר... עולה תמיד'. לוי – חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי – "עולת תמיד... ונסכה". רביעי – "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'יהללו' ומכניסים ספר־תורה לארון־הקודש. חולצים תפילין דרש"ו ומניחים תפילין דרבנורתם. קריאת שמע, קדש, והיה־כִּי־יבאך. שש זכירות. חולצים

12 שו"ע אדה"ז סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ז. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

13 שו"ע אדה"ז שם סעיף יז.

14 ראה מקור מנהג ענייה זו (בכלל) מרב האי גאון, בשער־הכולל פ"ט ס"ק לו.

15 לקוטי־שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל 'לתכחילה בתכיפה אחת מן התורה' כמ"ש בשו"ע אדמו"ה" סי' קפג סי"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'יעלה ויבוא' ל'בונה ירושלים' נקרא ג"כ "בין הפרקים". וע' מש"כ בזה בס' תשובות ס"י קפג הערה 64).

16 לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחזו"מ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

17 ראה בעניין זה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא).

10 (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ז עמ' שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגילים היו אנ"ש להתוועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תורת, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו) לסדר בכל ר"ח התוועדות התלמידים...".

11 תרגום מאידיש – אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים־מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

12 ספר־השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

13 דברים אגיה ובפירוש רש"י.

14 ספר־השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

15 ע"פ סידור אדה"ז.

16 קצות־השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ז.

וביניהם התאריך "י"ד שבט". הרבי מחק
תאריך זה²⁰, והוסיף: "ידוע דעתי – בהקדם הכי
אפשרי"²¹].

תפילין דרבנותרם¹⁸. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים
בקול¹⁹) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.
[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים
את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה
תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן,

(20) השליח הציע לרבי את התאריכים: יב טבת, ז שבט, אור לי'
שבט, ז אדר; והרבי מחק רק את י"ד שבט, ולא את התאריכים
שלפניו ושלאחריו. ראה 'התקשרות' גיליון תרל"ג.
וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ך (י"ד
שצה ס"ק ג) ס"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה של
שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש – הרי אין זה
נהוג כלל לגבי ימי הילולא של רבותינו, ואדרבה ידוע שנהוג
לערוך נישואין בימים אלו. וראה באג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
נ"ע (כרך יא עמ' יא) על חתונה שנערכה לא' מתלמידי
תורת ביום ההילולא הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל
הסתייגות. וכן בס' ימי בראשית (עמ' 123) מובא אודות נישואי
בתו (תחי') של הרב רפאל נחמן הכהן ז"ל (מתלמידי התמימים
בליובאוויטש) להרב יצחק גנזבורג ע"ה באור לב' ניסן תש"י,
שהרבי ענה לו שלא ידחו ח'ו את הנישואין (מפני ההסתלקות
בי"ד שבט דאז), ולא עלה על הדעת למנוע 'הילולא' ביום
הילולא, וראה 'התקשרות' גיליון תשנ"ז עמ' 16.

(21) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח, עמ' ק.

(18) בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה
שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע,
צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני
המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג
ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהרין בזה. וי"ל
דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצוותו
בכ"י, עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול
(אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין
להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין
מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי.
(19) ב'סידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל
הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (סי' תק"צ סל"ח)
שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאידך דעת הקצות השלחן
(סי' טז בבדי השלחן ס"ק ו לעניין קדיש דרבנן, ועוד פוסקים
שנסמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד
עשרה. והעיקר – יש לציין את ההוראה לעשות ככתוב בפנים,
מסיפור הנהגת הרבי בזה בס' המנהגים עמ' 6.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש